Lietas Nr. C15283815
Lietas arhīva Nr. CA-0159-17/11

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Jelgavā, 2017.gada 9.maijā

Zemgales apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija
šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētājs tiesnesis A.Sniedzītis
tiesneši A.Misiuna, M.Terjuhana
ar sekretāri E.Ahmedčika
piedalies prasītājai /pers. C/, atbildētājam /pers. D/
izskatīja atklātā tiesas sēdē civillietu /pers. C/ prasībā pret /pers. D/ par dzīvojamās telpas lietošanas tiesību izbeigšanu un izlikšanu no dzīvojamām telpām bez citas dzīvojamās telpas ierādīšanas un /pers. D/ pretprasībā par pirkuma līguma un zemesgrāmatu apliecības atzīšanu par spēkā neesošu, īpašuma tiesību uz nekustamo dzīvokļa īpašumu atzīšanu un morālā kaitējuma atlīdzības piedziņu, sakarā ar /pers. D/ apelācijas sūdzību par Jelgavas tiesas 2016.gada 12.oktobra spriedumu.

Noklausoties tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesneša A.Sniedzīša ziņojumu, Civillietu tiesu kolēģija

konstatēja

Prasītāja /pers. C/ 2015.gada 9. decembrī cēlusi tiesā prasību pret atbildētāju /pers. D/ par dzīvojamās telpas lietošanas tiesību izbeigšanu un izlikšanu no dzīvojamām telpām bez citas dzīvojamās telpas ierādīšanas.

Prasītāja lūgusi tiesu atzīt, ka /pers. D/ kopš 2015.gada 1.decembra ir zudis tiesisks pamats dzīvot deklarētajā dzīvesvietā - dzīvokļa īpašumā /dzīvesvietas adrese/; izbeigt /pers. D/ tiesības lietot dzīvojamās telpas /dzīvesvietas adrese/; izlikt /pers. D/ no dzīvojamām telpām/dzīvesvietas adrese/, bez citas dzīvojamās telpas ierādīšanas; piedzīt no atbildētāja tiesāšanās izdevumus. Prasība tiek pamatota ar Dzīvesvietas deklarēšanas likuma 2.panta otro daļu, Civillikuma 1039.pantu, likuma "Par dzīvojamo telpu īri" 44.pantu.

Prasībā norādīts, ka 2004.gada 29.septembrī šķirta prasītājas un atbildētāja laulība, pēc laulības šķiršanas prasītājas īpašumā palicis dzīvokļa īpašums /dzīvesvietas adrese/, kadastra Nr./kadastra numurs/(iepriekšējā adrese pirms adresācijas maiņas -/adrese/), prasītājas īpašuma tiesības uz dzīvokļa īpašumu apliecina Jelgavas tiesas zemesgrāmatu nodaļas Jaunsvirlaukas pagasta zemesgrāmatu nodalījuma Nr./zemesgrāmatas nodalījuma numurs/ieraksti. Prasītāja dzīvoklī nedzīvo un nekādā citā veidā to nelieto, dzīvoklī kopš 2004.gada palicis dzīvot un to lieto vienīgi atbildētājs. Prasītāja ticējusi atbildētāja apgalvojumiem, ka parādu par dzīvokļa lietošanu nav. 2015.gada pavasarī prasītājai tapis zināms, ka atbildētājs kopš 2004.gada nav pilnībā norēķinājies ar daudzdzīvokļu mājas apsaimniekotājiem, kā rezultātā dzīvoklim ir uzkrājies kopīpašuma apsaimniekošanas un uzturēšanas, kā arī komunālo maksājumu parāds 2920,08 *euro*. Norāda, ka mutiski pieprasījusi atbildētājam atbrīvot dzīvokli, taču atbildētājs to atteicies darīt. Ar Jelgavas novada pašvaldības Administratīvo aktu strīdu komisijas 04.08.2015. lēmumu Nr. JNP/2-13/15/11 prasītājai atteikts anulēt ziņas par atbildētāja deklarēto dzīves vietu minētajā dzīvoklī. Norāda, ka ar atbildētāju nesaista dzīvokļa īres tiesiskās attiecības, jo nav ticis slēgts īres līgums, kā arī nav bijusi mutiska vienošanās par dzīvokļa īres faktisko attiecību dibināšanu. Nevēlas, lai atbildētājs turpmāk lietotu prasītājas īpašumu, vēlas, lai atbildētājs to pēc iespējas ātrāk atbrīvotu. Uzskata, ka atbildētāja turpmāka atrašanās dzīvoklī tikai turpinātu radīt prasītājai aizvien pieaugošus priekšā stāvošus zaudējumus.

Pirmās instances tiesa izskatīja lietu bez atbildētāja, taisot aizmugurisku spriedumu Civilprocesa likuma 208.[1] panta kārtībā 2016.gada 26.aprīlī, apmierinot prasību pilnā apmērā.

Ar tiesneses 2016. gada 23. maija lēmumu apmierināts/pers. D/pieteikums par tiesvedības atjaunošanu un lietas izskatīšanu no jauna Civilprocesa likuma 208.[5] un 208.[7] panta kārtībā.

/pers. D/ 2016.gada 28. septembrī iesniedzis pretprasību un tā pieņemta daļa izskatīšanai vienā tiesvedībā tiesas sēdē 2016. gada 29. septembrī, saskaņā ar Civilprocesa likuma 136. pantu, ar celtajiem pretprasījumiem:

-atzīt par spēkā neesošu dzīvokļa īpašuma /adrese/, šobrīd -/dzīvesvietas adrese/, 2000. gada 6. novembra pirkuma līgumu uz /pers. C/, personas kods /personas kods/, vārda;

-atzīt par spēkā neesošu un pretlikumīgu no izdošanas brīža Jelgavas zemesgrāmatu nodaļas 2005. gada 22. decembra zemesgrāmatu apliecību, ar kuru /pers. C/ nostiprinātas īpašuma tiesības uz dzīvokli /dzīvesvietas adrese/;

-atzīt /pers. D/ par vienīgo likumīgo dzīvokļa /dzīvesvietas adrese/, īpašnieku;

-piedzīt no /pers. C/ morālo kaitējumu EUR 36 291,93 (trīsdesmit seši tūkstoši divi simti deviņdesmit viens eiro un 93 centi).

/pers. D/ pretprasībā norāda, ka lai likumīgā kārtībā atgūtu sev piederošā dzīvokļa īpašuma tiesības vairākkārt vērsies visās iespējamās instancēs.

Uzskata, ka viņam liegtas tiesības, to izskaidrojot ar [..] prokurores S.Birģeles ietekmi un iespējamām /pers. C/ krāpnieciskām darbībām. Dzīvoklis ir nozīmīgs ne vien kā vienīgā dzīvesvieta, bet tas ir pirkts par no vecākiem iegūtiem līdzekļiem. Uzkrājies parāds par dzīvokli un uzturlīdzekļu parāds. Uzskata, ka laulība šķirta nelikumīgi, uz ko norāda prasības sadalīšanas aizliegums. Bijis gatavs atdot /pers. C/ pusi sev piederošā dzīvokļa kopējā dēla dēļ. Bija atrasti vismaz divi pircēji, kas piedāvāja 36 000 latus, bet /pers. C/ teikusi, ka viņai pienākas vismaz 2/3. Neskatoties uz to, ka dzīvokļa faktiskais īpašnieks ir /pers. D/, tas nelikumīgi ierakstīts zemesgrāmatā uz /pers. C/ vārda, jo brīdī, kad tas tika izdarīts, noticis noziedzīgs nodarījums Krimināllikuma 177.pantā un 179.pantā noteiktajā. Visi iesniegumi prokuratūrām un Zemgales apgabaltiesai palikuši bez rezultātiem.

Pirmās instances tiesa iztaujāja atbildētāju par celtās pretprasības mērķi, izskaidrojot prasījumu robežas un Civilprocesa likuma 192. panta noteikumus, ka tiesu saista prasījumi, kā to cēlis lietas dalībnieks un tiesa taisa spriedumu tikai ar celtajiem pretprasījumiem, nepārkāpjot to robežas. Atbildētājs paskaidroja, ka to saprot. Palielināja morālā kaitējuma atlīdzības prasījumu, citu neko mainīt, grozīt vai papildināt nevēlējās.

Ar Jelgavas tiesas 2016. gada 12.oktobra spriedumu nospriests apmierināt pilnīgi /pers. C/ prasību pret /pers. D/ par dzīvojamās telpas lietošanas

tiesību izbeigšanu un izlikšanu no dzīvojamām telpām bez citas dzīvojamās telpas ierādīšanas. Izbeigt /pers. D/dzīvojamās telpas /dzīvesvietas adrese/, lietošanas tiesības un izlikt viņu no tās bez citas dzīvojamās telpas ierādīšanas, atzīstot, ka viņam ir zudis tiesisks pamats tajā dzīvot. Noraidīta pilnīgi /pers. D/ pretprasība pret /pers. C/ par pirkuma līguma un zemesgrāmatu apliecības atzīšanu par spēkā neesošu, īpašuma tiesību uz nekustamo dzīvokļa īpašumu atzīšanu un morālā kaitējuma atlīdzības piedziņu 36 291,93 *euro* apmērā ar celtajiem pretprasījumiem.

Pirmās instances tiesa norādījusi, ka abām pusēm ilgstoši ir smagas un nesakārtotas emocionālas, finansiālas un tiesiskas attiecības, ko apliecina kā pušu rakstveidā paustie apsvērumi un argumenti, tā paskaidrojumi tiesas sēdē. Tiesa piešķir augstu ticamību tiem apstākļiem, ko atklājušas puses. Tomēr, izšķirot strīdu, vadās tikai un vienīgi no likuma.

Pirmās instances tiesa spriedumā atsaucās uz Civillikuma 927., 928., 994.pantiem, norādot, ka līdz ierakstīšanai zemes grāmatās nekustama īpašuma ieguvējam pret trešām personām nav nekādu tiesību: viņš nevar izlietot nevienu no priekšrocībām, kas saistītas ar īpašumu, un viņam jāatzīst par spēkā esošām visas uz šo nekustamo īpašumu attiecošās tās personas darbības, kura pēc zemes grāmatām apzīmēta par šā īpašuma īpašnieku. Tomēr viņam ir tiesība nevien prasīt atlīdzību par visu uz nekustamo īpašumu attiecošos agrākā īpašnieka ļaunticīgo darbību, bet arī prasīt, lai pēdējais sper visus nepieciešamos soļus nekustamā īpašuma pārejas ierakstīšanai zemes grāmatās.

Tiesa no lietas materiāliem secinājusi, ka 2000 gada 6. novembrī noslēgts pirkuma līgums, ar kuru prasītāja ieguvusi īpašuma tiesības uz strīdus dzīvokli no /pers. H/, ko pierāda tiesā iesniegtais pirkuma līgums.

Norādīja, ka darījums, uz kura pamata prasītāja ieguvusi strīdus dzīvokli īpašumā, bijis atbildētājam zināms no tā noslēgšanas brīža, jo ir viņa labvēlības un dāsnuma nepieciešamās un tiesiskās sekas, par to strīda starp pusēm nav, ko apliecina pušu paskaidrojumi lietas iztiesāšanā. Tāpat arī kontu izdrukas un maksājumu dokumenti pierāda naudas līdzekļu iegūšanu un apgrozījumu /pers. D/ kontā 2000.gada 17.oktobrī un 2000.gada novembrī.

Tiesa norādīja, ka Jelgavas tiesas 2004.gada 29. septembra spriedums par laulības šķiršanu un uzturlīdzekļu piedziņu lietā Nr. C 15 0835 04 ir stājies likumīgā spēkā un ir saistošs tiesai izskatot šo lietu, saskaņā ar likuma "Par tiesu varu" 16. pantu. Nav pamata uzskatīt, ka /pers. D/ nelikumīgi būtu ticis liegts vai aprobežotas tiesības celt prasījumu par darījumu, uz kura pamata iegūts strīdus dzīvokļa īpašums vai par laulības laikā iegūtas kopmantas sadali, uzsverot, ka sarakste un iesniegumi, kā arī iesniegtie prasības pieteikumi tiesā to noteikti nepierāda, atbilstoši Civilprocesa likuma 8., 10., 93. – 97. panta noteikumiem.

Atbilstoši Civillikuma 1895., 1893.pantam tiesa norādīja, ka vēloties apstrīdēt darījumu, atbildētajām šī tiesība bija jāizlieto 10 gadu laikā no darījuma taisīšanas dienas 2000.gada, proti līdz 2010.gada 6.novembrim. Atbildētājs šo tiesību izlietojis, ceļot pretprasību 2016. gada 28.septembrī, kad noilguma termiņš bija iestājies.

Zemesgrāmatas likuma 127.pants nosaka, ka datorizētais zemesgrāmatu akts ir zemesgrāmatas apliecība, kurā vārdu pa vārdam atkārtots zemesgrāmatu nodaļas tiesneša lēmums un citi nekustamā īpašuma nodalījumā norādītie spēkā esošie ieraksti un atzīmes.

Pēc nostiprinājuma lūguma iesniedzēja ieskata viņam var izsniegt zemesgrāmatas apliecību, kurā norāda tikai ziņas par nekustamo īpašumu, tā sastāvu un attiecīgo tiesneša lēmumu.

Zemesgrāmatas likuma 57.pants nosaka, ka nostiprinājumu var lūgt tikai nekustamu īpašumu īpašnieki un personas, kuru labā vai pret kurām taisāms nostiprinājums, tāpat arī likumā paredzētos gadījumos — tiesu un citas valsts iestādes vai amatpersonas.

Saskaņā ar Dzīvokļa īpašuma likuma 8.panta nosacījumiem, dzīvokļa īpašnieks ir persona, kas ieguvusi dzīvokļa īpašumu un īpašuma tiesības nostiprinājusi zemesgrāmatā.

Līdz dzīvokļa īpašuma reģistrēšanai zemesgrāmatā uz dzīvokļa īpašuma ieguvēju attiecas visas šā likuma normas, kas nosaka dzīvokļa īpašnieka tiesības, pienākumus un atbildību, izņemot tās likumā noteiktās tiesības, kuras dzīvokļa īpašuma ieguvējs iegūst pēc dzīvokļa īpašuma reģistrēšanas zemesgrāmatā.

Ņemot vērā iepriekš minēto tiesa atzinusi, ka no tā iestājas turpmākas sekas - zemesgrāmatu ierakstu par atbildētājas īpašuma tiesībām anulēt nav iespējams, tam nav pamata, jo ieraksts izdarīts uz tiesiska darījuma pamata, kurš likumā noteiktā kārtībā un termiņā nav ticis apstrīdēts.

Tāpat, nav pamata atzīt atbildētājam īpašuma tiesības uz strīdus dzīvokli, jo īpašuma tiesības uz to ir reģistrētas prasītājai uz pirkuma līguma pamata, par ko tiesas apsvērumi izteikti iepriekš.

Norāda, ka gadījumā, ja atbildētājs vēlējās šo nekustamo īpašumu dalīt kā laulāto kopmantu, arī šādas tiesības bija jāīsteno 10 gadu laikā no laulības šķiršanas, jo pie laulības šķiršanas tas nav ticis darīts neskaidru iemeslu dēļ. Šie iemesli jeb apstākļi šobrīd nav noteikti noskaidrojami, jo tiem nav nepieciešamo tiesisko seku, proti, tie nemaina apstākļu novērtējumu, kam ir juridiskas sekas. Arī šajā gadījumā, ar materiālo tiesību normu noteiktais prekluzīvais termiņš, tam notekot, noved pie tā, ka šīs tiesības neatgriezeniski ir zaudētas, jo no 2004. gada, kad šķirta pušu laulība, pagājuši 12 gadi.

Pirmās instances tiesas ieskatā cenšanās vienoties par dzīvokļa pārdošanu nemaina apstākļu juridisko novērtējumu, jo vienošanās labprātīgi netika panākta un prasība tiesā netika celta tā, ka būtu tikusi ierosināta tiesvedība un tas novestu pie nepieciešamajām tiesiskajām sekām. Turklāt, pretprasība tika celta tādā redakcijā, kad atbildētājs sev prasa īpašuma tiesības uz visu dzīvokļa īpašumu, kam nav nekāda tiesiska un faktiska pamata.

Tiesa norādīja, ka pušu paskaidrojumi un pierādījumi kopumā liecina par to, ka atbildētājam ir zudis tiesiskais pamats lietot strīdus dzīvojamo telpu.

Tiesa spriedumā atzinusi, ka formāli, uz Dzīvokļa īpašuma likuma pamata īpašniekam ir pienākums veikt maksājumus par dzīvojamās telpas apsaimniekošanu un komunālajiem un citiem, ar dzīvokļa īpašumu saistītajiem pakalpojumiem un maksājumiem, tajā skaitā, nodokļiem. Nav nekāda pamata uzskatīt, ka maksājumi būtu tikuši veikti, par to liecina pušu iesniegtie rēķini, kas pierāda, ka maksājumu parāda summa 2016. gada augustā ir 3 291,93 *euro*, līdz ar to apsaimniekotājam un/vai pakalpojumu sniedzējiem ir tiesības šos izdevumus atprasīt no dzīvokļa īpašnieces, piedziņu vēršot uz dzīvokļa īpašumu, kas jāņem vērā pusēm.

Tiesa konstatējusi, ka nav strīda par to, ka atbildētājs lieto strīdus dzīvokli, bet maksājumus par to neveic. Laulība šķirta, kopīgas saimniecības pusēm nav ilgstoši. Ne prasītāja, ne atbildētājs nemaksā par strīdus dzīvokļa apsaimniekošanu, saņemtajiem komunālajiem pakalpojumiem ilgstoši, ko apliecina pušu paskaidrojumi un iesniegtie rēķini.

Attiecībā uz prasījumu par morālā kaitējuma atlīdzināšanu atbilstoši Civillikuma 1635.pantam tiesa norādīja, ka atbildētājam ir jāpierāda prasītājas vaina jeb vainojamība viņa tiesību aizskārumā, kā neatļauta darbība, viņa tiesību aizskārums, kuras rezultātā nodarīts morāls kaitējums – fiziskas vai garīgas ciešanas, kas izraisītas ar neatļautas darbības rezultātā nodarītu cietušā mantisko tiesību vai nemantisko labumu un aizskārumu un kas dod viņam tiesību prasīt apmierinājumu.

Tiesa no lietas apstākļiem norādījusi uz apsvērumu, ka ir iespējamas morālas ciešanas, tomēr, pati persona nav īstenojusi savas tiesības, lai nekavējoši sakārtotu tiesiskā ceļā strīdus, kas novedis pie šo tiesību izlietojuma zaudēšanas noilguma dēļ, uzsverot, ka pati persona izvēlas kad, kā un kādā veidā īstenot savas tiesības. Tas, ka iesniegtās prasības un sūdzības nav devušas gaidīto rezultātu, nevar kalpot par pamatu atzīt prasītājas vainu vai vainojamību garīgu ciešanu un morālā kaitējuma nodarīšanā atbildētājam.

Pirmās instances tiesa norādījusi, ka ciešanas novērtēt ir pašas personas tiesības, bet atlīdzības apmēru, ja ir pamats – personas vainojamība, kas ir tieša personas prettiesiska rīcība – darbības vai bezdarbības rezultātā, likumdevējs noteicis tiesas kompetencē. Noskaidrotie apstākļi to kopumā

nenorāda uz tādu pamatu, kad ir likumīgi prasīt morālā kaitējuma atlīdzinājumu no prasītājas, turklāt, prasības summas apmērā.

Norādīja, ka šajā strīdā tiesa neatrod noteikti pierādītu pamatu, kas pamatoti var kalpot atzīt tādu atbildētāja tiesību aizskārumu no prasītājas puses, lai par to noteiktu morālā kaitējuma atlīdzības pienākumu. Prasības summai šajā gadījumā tādēļ nav nozīmes un atsevišķi tā nav jāvērtē, jo iztrūkst prasījuma pamats.

Papildus minētajam pirmās instances tiesa vēlējusies norādīt, ka tas, ka dzīvot dzīvoklī ir tiesisks pamats, jāpierāda atbildētājam. Prasītājai to noliedzot, likums aizsargā viņas tiesības (Civillikuma 927. pantā, 1039. pantā, Dzīvokļa īpašuma likuma 9. pantā), jo pierādīšanas pienākums ir atbildētāja pusē. Atbildētājs to tiesā nav pierādījis.

Tiesa spriedumā atsaukusies uz Dzīvokļa īpašuma likuma 9.panta 1.punktā un 4.punktā norādīto, ka dzīvokļa īpašniekam attiecībā uz dzīvokļa īpašumu ir pilnīgas varas tiesības, tai skaitā tiesības valdīt un lietot dzīvokļa īpašumu, iegūt no tā labumu, izmantot to pēc sava ieskata mantas pavairošanai un vispār lietot to jebkādā veidā, ciktāl dzīvokļa īpašnieku neierobežo likumi un ciktāl tas nerada traucējumus citiem dzīvokļu īpašniekiem un nodot dzīvokļa īpašumu lietošanā citām personām.

Tiesa atzinusi, ka taisnīgs strīda risinājums ir rodams, ja tiek novērsts prasītājas kā strīdus dzīvokļa īpašnieces valdījuma tiesības, liedzot atbildētājam lietot dzīvokļa īpašumu un izliekot viņu no prasītājas īpašuma, jo noteikti nav pierādīts tā likumīgs pamats.

Saskaņā ar Dzīvesvietas deklarēšanas likuma 3.pantu, personai ir tiesisks pamats apmesties uz dzīvi noteiktā nekustamā īpašumā, ja tai pieder šis nekustamais īpašums, attiecībā uz to ir noslēgts īres vai nomas līgums vai šā īpašuma lietošanas tiesības tā ieguvusi uz laulības, [..] vai cita likumiska vai līgumiska pamata.

Ņemot vērā to, ka prasītāja ir pierādījusi, ka strīdus dzīvoklis ir viņas īpašumā kopš 2000.gada, pušu laulība šķirta 2004. gadā tiesa atzinusi, ka ar laulības šķiršanu atzīstams, ka laulātais ir zaudējis šā īpašuma lietošanas tiesības .Nav arī pamata uzskatīt, ka būtu noslēgts īres, nomas līgums starp pusēm, lietošanas tiesības būtu nodibinātās uz cita likumiska vai līgumiska pamata.

Tiesa izvērtējot lietā noskaidrotos apstākļus, piemērojamās tiesību normas, doktrīnu un judikatūru, uzskata, ka prasītājas īpašuma tiesības aizsargājamas tiesā, nolūkā novērst viņas tiesību un likumīgo interešu aizsardzību, jo kopš laulības šķiršanas atbildētājs ilgstoši lieto prasītājai piederošu nekustamu dzīvokļa īpašumu bez tiesiska pamata, iegūtie pierādījumi liecina, ka apšaubīt to nav pamata.

Par Jelgavas tiesas 2016.gada 12.oktobra spriedumu apelācijas sūdzību iesniedza atbildētājs /pers. D/, atzīstot to par nelikumīgu un prettiesisku, tādēļ to pārsūdz pilnā apjomā.

Apelācijas sūdzībā norāda, ka Jelgavas tiesa ar spriedumu ir pārkāpusi atbildētāja ar Satversmi noteiktās pamattiesību normas (Cilvēka pamattiesības) 89.pantu.

Norāda, ka Jelgavas tiesa nav izprasījusi no Valsts policijas informāciju par /pers. C/ ierosinātajām krimināllietām, tāpat nav izprasījusi no zemesgrāmatu reģistra informāciju par nekustamo īpašumu reģistrēšanu no /pers. C/ aprūpējamo vārda uz viņas dēlu, māsu vārda. Norāda, ka šiem abiem līgumiem ir ļoti liela nozīme šajā lietā, jo atbildētājs ir kārtējais /pers. C/ krāpnieces upuris. Tāpat norāda, ka tiesa nav izprasījusi no tiesas arhīva laulības šķiršanas lietu, pēc kuras redzams, ka atbildētājs nepiekrīt laulības šķiršanai, jo nav sadalīts faktiski viņam piederošs dzīvoklis, kura sadalīšanai uz pusēm dēla dēļ toreiz būtu piekritis, uzsverot, ka atbildētāja labprātība ir bijusi kļūdaina un dāsnums pamatoti beidzies.

Atsaucoties uz Civillikuma 91.pantu, norāda to, ka zināmā manta ir atsevišķa, jāpierāda tam laulātajam, kas to apgalvo, uzskatot, ka pienākums dalīt dzīvokli neattiecas uz atbildētāju.

Sūdzībā norada, ka tiesa nav ņēmusi vērā faktu, ka Jelgavas tiesa nelikumīgi šķīrusi pušu laulību, jo saskaņā ar Civillikuma 77.pantu pie apstākļiem, kādi tobrīd pastāvēja, laulība šķirta ignorējot likumu.

Apelators norāda, ka tiesa nav ņēmusi vērā faktu, ka /pers. C/, zinot atbildētāja prasību vēl laulības šķiršanas laikā par dzīvokļa sadali ,to ierakstījusi zemesgrāmatā tikai uz sava vārda, tādā veidā atsavinot atbildētājam faktiski piederošo dzīvokļa īpašumu.

Norāda, ka par Jelgavas tiesas taisīto aizmugurisko spriedumu, ar kuru atbildētājam atņemts dzīvoklis uzzinājis uz ielas no prasītājas.

Sūdzībā norāda, ka tiesa piešķir augstu ticamību tiem apstākļiem, ko atklājušas puses, tomēr izšķirot strīdu vadās tikai un vienīgi no likuma. Augstāk rakstīto par smagām visu veidu attiecībām, ciešanām var attiecināt vienīgi uz atbildētāju, jo uzskata, ka lietā ir cietušais tieši atbildētājs. Nesaprot tiesas norādīto, kāpēc atbildētājam nav tiesiska pamata prasīt morālā kaitējuma atlīdzību.

Norāda, ka Jelgavas tiesa nesaprotamu iemeslu dēļ ir ignorējusi atbildētāja neskaitāmos iesniegumus par dzīvokļa īpašuma atgūšanu, maldīgi apgalvojot, ka atbildētājs savas tiesības nav izmantojis.

Apelācijas sūdzības norāda, ka, ja tiesai būtu velme izskatīt lietu pēc būtības un taisnīgi, tad pielietojot likumu par noilgumu to vajadzēja sākt skaitīt no atbildētāja pēdējā iesnieguma Zemgales apgabaltiesai 2009.gada 5.augustā par dzīvokļa īpašuma atgūšanu. Uzsver, ka atbildētāja pieteikumā Zemgales apgabaltiesai par dzīvokļa īpašuma tiesību atgūšanu nepārprotami skaidri bija pateikts un pierādīts, ka atbildētājs ir faktiskais dzīvokļa īpašnieks un vēlas to atgūt.

Par iesniegto apelācijas sūdzību prasītāja /pers. C/ iesniedza paskaidrojumus, norādot, ka pirmās instances tiesas spriedums ir pamatots un likumīgs, aizstāvot dzīvokļu īpašnieku intereses.

Paskaidro, ka Jaunsvirlaukas pagasta komunālais dienests prasītājai draud ar tiesas darbiem par lielo dzīvokļa parādu, norāda, ka sakarā ar ilgajiem tiesas darbiem dzīvokļa parāds turpina augt. Norāda, ka piekritusi atmaksāt atbildētāja sakrātos parādus, kas negatīvi ietekmēs prasītājas un dēla dzīves ekonomisko kvalitāti.

Apelācijas instances tiesas sēdē atbildētājs /pers. D/ pieteica noraidījumu tiesnesei A.Misiunai.

Ar Zemgales apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2016.gada 25.aprīļa lēmumu nolemts nepieņemt /pers. D/ pieteiktais noraidījums Zemgales apgabaltiesas tiesnesei A.Misiunai.

Apelācijas instances tiesas sēdē atbildētājs /pers. D/ pretprasību un apelācijas sūdzību uzturēja uz tajās norādītajiem motīviem.

Tiesas sēdē prasītāja /pers. C/ prasību uzturēja, pretprasību un apelācijas sūdzību neatzina.

Motīvu daļa

Tiesas kolēģija, izvērtējusi apelācijas sūdzības motīvus, pārbaudījusi rakstveida pierādījumus un novērtējusi tos kopumā, atzīst, ka prasība ir apmierināma un pretprasība noraidāma.

Civilprocesa likuma 426.panta pirmā daļa noteic, ka apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību un pretapelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajās sūdzībās.

Atbildētājs pārsūdzējis spriedumu pilnībā.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 10. pantam puses savas procesuālās tiesības realizē sacīkstes formā, un atbilstoši šim principam paši lietas dalībnieki lemj par savu procesuālo tiesību izlietošanas apjomu.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 93. panta pirmo daļu katrai pusei ir jāpierāda tie fakti, uz kuriem tā pamato savus prasījumus vai iebildumus.

Prasītājam jāpamato savu prasījumu pamatotība, bet atbildētājam jāpierāda savu iebildumu pamatotība.

Civilprocesa likuma 432.panta piektā daļa noteic, ja tiesa, izskatot lietu, atzīst, ka zemākās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, tā sprieduma motīvu daļā var norādīt, ka pievienojas zemākās instances tiesas sprieduma motivācijai. Šādā gadījumā šā likuma 193.panta piektajā daļā noteiktos apsvērumus motīvu daļā var nenorādīt.

Novērtējusi pirmās instances tiesas sprieduma motīvus un to atbilstību lietā esošajiem rakstveida pierādījumiem, Civillietu tiesu kolēģija atzīst, ka pirmās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums prasības apmierināšanai par dzīvojamās telpas lietošanas tiesību izbeigšanu un izlikšanu no dzīvojamām telpām bez citas dzīvojamās telpas ierādīšanas un pretparsības noraidīšanai par pirkuma līguma un zemesgrāmatas apliecības atzīšanu par spēkā neesošu, īpašuma tiesību uz nekustamo dzīvokļa īpašumu atzīšanu un morālā kaitējuma atlīdzības piedziņu ir pareizs un pilnībā pietiekams, tāpēc pievienojas pirmās instances tiesas sprieduma motivācijai, līdz ar to atbilstoši Civilprocesa likuma 432.panta piektās daļas noteikumiem, apelācijas instances tiesas spriedumā šajā daļā nav norādāmi Civilprocesa likuma 193.panta piektajā daļā noteiktie apsvērumi.

Civillietu tiesu kolēģija uz apelācijas sūdzībā norādītajiem argumentiem norāda sekojošo.

Kaut arī atbildētājs spriedumu pārsūdzējis pilnā apmērā, tomēr apelācijas sūdzībā netiek apstrīdēts pirmās instances tiesā lietā nodibinātais, ka prasītāja 2000.gada 6.novembrī noslēgusi pirkuma līgumu, ar kuru ieguvusi īpašuma tiesības uz strīdus dzīvokli no /pers. H/, ko, pierāda tiesā iesniegtais pirkuma līgums (lietas 70.lapa), kā arī lietā faktiski nav strīda par to, ka pirkuma maksas samaksu ir veicis atbildētājs /pers. D/. Tiesas sēdē atbildētājs atzina, ka sākotnēji ir piekritis, ka nekustamais īpašums tiek reģistrēts uz prasītājas vārda, jo bijusi viena ģimene.

Tiesību doktrīnā atzīts, ka, ja rodas tiesisks strīds, kurā tiek apšaubīta darījuma spēkā esamība, tad tiesvedības gaitā tiesai darījuma absolūta spēkā neesamība ir jāņem vērā *ex officio* neatkarīgi no tā, vai uz to norāda lietas dalībnieki *(sk. Kaspars Balodis. Ievads Civiltiesībās. Rīga: Zvaigzne ABC, 2007, 187.lpp.)*.

Savukārt Civillikuma 1895.pants noteic, ka visas saistību tiesības, kuras nav noteikti izņemtas no noilguma ietekmes un kuru izlietošanai nav likumā noteikti īsāki termiņi, izbeidzas, ja tiesīgā persona tas neizlieto desmit gadu laikā. Bet Civillikuma 1896.pants paredz, ka prasības noilguma termiņa tecējums sākas ar to dienu, kad radušās tiesības uz prasību. Tiesības uz prasību rodas ar to dienu, kad persona uzzinājusi vai tai vajadzēja uzzināt par tiesību aizskārumu.

Noilguma institūts civiltiesībās ir veidots ar mērķi novērst ilgstošu nenoteiktību mantiskajās attiecībās, radīt skaidrību par tiesībām un pienākumiem, kas varētu būt par strīda priekšmetu *(sk.Civillikuma komentāri. Saistību tiesības (1401.-2400.p.). Sagatavojis autoru kolektīvs prof. K.Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā.- R.: Mans īpašums, 1998, 357.lpp.)* un nodrošinātu civiltiesisko attiecību stabilitāti.

Kā norādīts juridiskajā literatūrā, ,,laika ziņā norobežotas tiesības (t.i., preklusivam termiņam padotās tiesības) jau no paša sākuma nodibināšanās (izcelšanās) momenta tiek radītas tikai uz zināmu norobežotu laiku un viņas pašas par sevi izbeidzas galīgi un pēc būtības ar šī laika notecējumu. (..) Ar preklusivo termiņu izbeidzas pašas tiesības (..)." (*Dr.Loebers. Par preklusiviem termiņiem. Tieslietu Ministrijas Vēstnesis, 1924., 3.sēj., Nr.1, 36.lpp*).

No civillietas Nr.C15083504 /pers. C/ prasībā pret /pers. D/ par laulības šķiršanu un uzturlīdzekļu piedziņu, kas ir izprasīta un atrodas ieskatam šajā civillietā izriet, ka atbildētājs lietas izskatīšanas gaitā ir izteicis iebildumus par kopmantas sadali, bet neskatoties uz tiesas norādījumiem pretprasību nav cēlis un ir piekritis lietas pabeigšanai pēc būtības. Jelgavas tiesas 2004.gada 29. septembra spriedums par laulības šķiršanu un uzturlīdzekļu piedziņu lietā ir stājies likumīgā spēkā un ir saistošs tiesai izskatot šo lietu, saskaņā ar likuma "Par tiesu varu" 16. pantu.

Civillietu tiesu kolēģija uzskata, ka Jelgavas tiesai bija tiesības izskatīt prasību par laulības šķiršanu pastāvot strīdam par kopmantas sadali, ja atbildētājs savu civiltiesisko strīdu nebija pieteicis tiesas noteiktajā termiņā un kārtībā, proti, nebija iesniedzis pretprasību par nekustamā īpašuma atzīšanu par atsevišķu mantu un īpašuma tiesību atzīšanu uz strīdus nekustamo īpašumu.

Nekustamā īpašuma /adrese/, šobrīd /dzīvesvietas adrese/pirkuma līgums noslēgts 2000.gada 6.novembrī (lietas 70 lapa), prasītāja īpašuma tiesības uz strīdus nekustamo īpašumu zemesgrāmatā nostiprinājusi 2006.gada 5.janvārī (lietas 8 lapa).

Līdz ar to tiesas kolēģija atzīst, ka darījums, uz kura pamata prasītāja ieguvusi strīdus dzīvokli īpašumā, bijis atbildētājam zināms no tā noslēgšanas brīža, ko apliecina pušu paskaidrojumi lietas iztiesāšanā.

Civillietu tiesu kolēģija atrod, ka pretprasība iesniegta 2016.gada 28.septembrī (lietas lapa 103-106), tādējādi atzīstams, ka pretprasība celta pēc desmit gadu noilguma termiņa iestāšanās.

Tātad nevēršoties ar attiecīgu pieteikumu tiesību normā noteiktajā termiņā savu tiesību izlietošanai personas subjektīvās tiesības, kas aprobežotas ar normā noteiktu laika posmu, izbeidzas. Turklāt atšķirībā no procesuāliem termiņiem, kuru atjaunošanu noteiktos gadījumos likums paredz, materiāli tiesiskie (prekluzīvie) termiņi, kas norobežo laikā kādu tiesību pastāvēšanu, nav atjaunojami.

Kā norādīts Augstākās tiesas Senāta 2004.gada 17.marta spriedumā lietā Nr.SKC-176, *prasības noilguma termiņa tecējums sākas ar to dienu, kad radušās tiesības uz prasību*.

Apelācijas instances tiesa atzīst, ka īpašuma prasībām noilguma termiņš atbilstoši Civillikuma 1895.pantam ir desmit gadi, kas skaitāms no īpašuma tiesību nostiprināšanas zemesgrāmatā.

Attiecībā uz apelācijas sūdzībā norādīto, ka Jelgavas tiesa nelikumīgi šķīrusi pušu laulību, jo nav bijis atrisināts jautājums par kopīgās mantas sadali, tiesas kolēģija norāda, ka arī šādas tiesības bija jāīsteno 10 gadu laikā no laulības šķiršanas, jo pie laulības šķiršanas tas nav ticis darīts neskaidru iemeslu dēļ.

Kā norādīts Augstākās tiesas Senāta 2010.gada 21.aprīļa spriedumā (lieta Nr. SKC- 100/2010), *ja, izskatot lietu pēc būtības, tiesa konstatē, ka ir iestājies civiltiesību normās noteiktais noilgums, tad tai jāpārbauda vienīgi jautājumus par noilguma apturēšanu vai pārtraukšanu, bet nav jāskaidro faktiskie apstākļi un jāvērtē pierādījumi, jo noilgums ir patstāvīgs pamats prasības noraidīšanai*.

Atbildētājs norāda, ka ir ticis pārtraukts noilgums, jo ir vērsies tiesā divreiz ar prasības pieteikumu par īpašumu tiesību atzīšanu, bet atkārtoti prasības pieteikums ir atstāts bez virzības un atgriezts atpakaļ. Civillietu tiesu kolēģija vērš uzmanību uz to, ka judikatūrā ir atzīts, ka ar procesuāla dokumenta atgriešanu iesniedzējam ir atzīstams, ka šāds pieteikums ir uzskatāms kā neiesniegt tiesā, par ko ir norāde Civilprocesa likuma 133.panta ceturtajā daļā. Lietā nav iesniegti pierādījumi, ka atbildētājs savus iebildumus būtu izteicis prasītājai, kas varētu būt par pamatu atzīt, ka noilguma termiņš ir ticis pārtraukts un tiesai būtu pamats atbildētāja pretprasību apmierināt.

Saskaņā ar Civillikuma 994.panta pirmo daļu, par nekustama īpašuma īpašnieku atzīstams tikai tas, kas par tādu ierakstīts zemesgrāmatās.

Ņemot vērā to, ka gan Civillikums, gan Zemesgrāmatas likums noteic, ka nekustamā īpašuma īpašnieks ir tas, kas par to reģistrēts zemesgrāmatā un Zemesgrāmatu apliecība pierāda prasītājas tiesības uz strīdus dzīvokli, tad atbildētāja apelācijas sūdzībā norādītais, ka viņam faktiski pieder dzīvokļa īpašums ir nepamatots.

Atbildētāja minētais apelācijas sūdzībā par prasītājas krāpnieciskajām darbībām, svešas mantas vai tiesību uz šādu mantu iegūšanu, ļaunprātīgi izmantojot uzticēšanos, tiesas kolēģijas ieskatā nevar būt par pamatu prasības noraidīšanai un pretprasības apmierināšanai. Konkrētajā gadījumā lietā nav nodibināts, ka pirkuma līgumu prasītāja būtu noslēgusi un atbildētājs būtu veicis samaksu aiz maldības, spaidiem vai viltus, jo lietā ir nodibināts, ka pirkuma līguma noslēgšanas laikā un pirkuma maksas pārskaitīšanas laikā atbildētājs netika ne maldināts, ne piespiests veikt šādas darbības. Strīds

sākotnēji ir radies tikai tiesai šķirot laulību. Turklāt, prasītāja savas īpašuma tiesības ir nostiprinājusi tikai 2006.gadā, nekustamo īpašumu nav atsavinājusi, tādejādi ir atzīstams, ka prasītāja ir darbojusies godprātīgi un prasījumu par kopmantas sadali puses varēja atrisināt normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā un termiņā, kas nav noticis.

Tiesas kolēģija pievienojās pirmā instances tiesas izteiktajam viedoklim par to, ka nav pamata uzskatīt, ka /pers. D/ nelikumīgi būtu ticis liegts vai aprobežotas tiesības celt prasījumu par darījumu, uz kura pamata iegūts strīdus dzīvokļa īpašums vai par laulības laikā iegūtas kopmantas sadali.

Ievērojot minēto un konstatējot noilguma iestāšanos, apelācijas instances tiesa norāda, ka tas ir patstāvīgs pamats pretprasības noraidīšanai.

Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka atbildētāja lūgums par morālā kaitējuma atlīdzību ir pilnīgi nepamatots.

Morālā kaitējuma atlīdzības pienākuma izvērtēšanai piemērojamā norma ir Civillikuma 1635.pants. Ievērojot šī panta noteikumus, lai atzītu, ka ir pamats piedzīt morālā kaitējuma atlīdzību, jābūt pierādītai prasītājas neatļautai darbībai. Pie tam, ievērojot to, ka nepastāv Civillikuma 1635.panta trešajā daļā norādītie apstākļi, kas atbrīvo no pierādīšanas (nav noziedzīgs nodarījums pret personas dzīvību, veselību, tikumību, dzimumneaizskaramību, brīvību, godu, cieņu vai pret ģimeni, vai nepilngadīgo), tad atbildētājam morālais kaitējums jāpierāda.

No lietas materiāliem tiesas kolēģija secina, ka lietā apstākļi norāda uz apsvērumu, ka ir iespējamas morālas ciešanas, tomēr, pati persona nav īstenojusi savas tiesības, lai nekavējoši sakārtotu tiesiskā ceļā strīdus, kas novedis pie šo tiesību izlietojuma zaudēšanas noilguma dēļ. Nav nekāda pamata uzskatīt, ka tam bijuši attaisnojami, no pašas personas gribas neatkarīgi iemesli, kas pamatoti varētu kavēt vai liegt šo tiesību īstenošanu.

Civillietu tiesu kolēģija uzskata, ka lietā nodibinātie fakti ir par pamatu prasības apmierināšanai un pretprasības noraidīšanai.

Civilprocesa likuma 41.panta pirmā daļa noteic, ka pusei, kuras labā taisīts spriedums, tiesa piespriež no otras puses visus tās samaksātos tiesas izdevumus.

Ņemot vērā minēto no atbildētāja par labu prasītājai piedzenama nomaksātā valsts nodeva 71.14 *euro* apmērā (lietas 7 lapa) .

Atbilstoši Civilprocesa likuma 39.panta noteikumiem lietā radušies ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi pirmās instances tiesā 9.42 *euro* (lietas 2.lapa) un apelācijas instances tiesā 3.82 *euro* (lietas 147.,148.lapa), kopā 13.24 *euro.*

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 204.[1]pantu sprieduma labprātīgas izpildes termiņš nosakāms 10 dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Rezolutīvā daļa

Ņemot vērā augstākminēto un pamatojoties uz Civilprocesa likuma 5.pantu, 41.panta pirmo daļu, 42., 93., 97., 192., 193., 195. pantu, 432.-434.pantu Civillietu tiesu kolēģija

nosprieda

/pers. C/ prasību pret /pers. D/ par dzīvojamās telpas lietošanas tiesību izbeigšanu un izlikšanu no dzīvojamām telpām bez citas dzīvojamās telpas ierādīšanas **apmierināt pilnīgi.**

Izbeigt /pers. D/, personas kods /personas kods/, dzīvojamās telpas /dzīvesvietas adrese/, lietošanas tiesības un izlikt viņu no tās bez citas dzīvojamās telpas ierādīšanas, atzīstot, ka viņam ir zudis tiesisks pamats tajā dzīvot.

Piedzīt no /pers. D/, personas kods /personas kods/, par labu /pers. C/, personas kods /personas kods/, tiesas izdevumus **71,14 *euro.***

Piedzīt no /pers. D/, personas kods /personas kods/, par labu valstij ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus pirmajā instancē 9,42 *euro* , apelācijas instances tiesā 3.82 *euro* kopā **13.24 *euro***.

Ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi iemaksājami, norādot saņēmēju: Tiesu administrācija NMR 90001672316, saņēmēja iestāde: Valsts kase, BIC kods TRELLV22, konta Nr.LV51TREL2190458019000, maksājuma mērķī jānorāda ieņēmumu ekonomiskās klasifikācijas kods – 21499, ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi civillietā Nr.C15283815. Veiktā maksājuma apliecinošs dokuments nekavējoties iesniedzams Zemgales apgabaltiesas tiesas kancelejā.

Noteikt termiņu sprieduma labprātīgai izpildei 10 dienu laikā no sprieduma stāšanās likumīgā spēkā.

Noraidīt pilnīgi /pers. D/, personas kods /personas kods/, pretprasību pret /pers. C/, personas kods /personas kods/, par pirkuma līguma un zemesgrāmatu apliecības atzīšanu par spēkā neesošu, īpašuma tiesību uz nekustamo dzīvokļa īpašumu atzīšanu un morālā kaitējuma atlīdzības piedziņu.

Spriedumu var pārsūdzēt 30 dienu laikā Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departamentā, iesniedzot kasācijas sūdzību Zemgales apgabaltiesā, Jelgavā.

Tiesas sēdes priekšsēdētājs A.Sniedzītis
Tiesneses M.Terjuhana
A.Misiuna